

MARIO
VARGAS
LJOZA

Keltov san

Prevela
Ljiljana Popović Anđić

■ Laguna ■

Naslov originala

Mario Vargas Llosa
EL SUEÑO DEL CELTA

Copyright © Mario Vargas Llosa, 2010
Translation copyright © 2011 za srpsko izdanje, LAGUNA

Romani Marija Vargasa Ljose
Knjiga br. 10

Od istog pisca:

Grad i psi

Zelena kuća

Razgovor u katedrali

Pantaleon i posetiteljke

Rat za smak sveta

Povest o Majti

Pohvala pomajci

Jarčeva fešta

Avanture nevaljale devojčice

Keltov san

*Za Alvara, Gonsala i Morganu
i za Hosefinu, Leandra,
Arijadnu, Aitanu, Isabelu i Anais.*

SADRŽAJ

KONGO	11
AMAZONIJA	133
IRSKA	323
EPILOG	425
Izrazi zahvalnosti	433
O autoru	435

Niko od nas nije jedno biće, već mnoga u nizu. I te ličnosti koje se smenjuju, izbijaju jedna iz druge, obično imaju među sobom vrlo neobične i čudnovate protivrečnosti.

HOSE ENRIKE RODO
Motivi Proteja

KONGO

I

Kada su otvorili vrata ćelije, sa mlazom svetlosti i naletom vetra ušla je i buka sa ulice prigušena kamenim zidovima, i Rodžer se uplašeno probudio. Još zbunjen, trepćući, nastojeći da se pribere, uočio je šerifovu siluetu naslonjenu na okvir vrata. S mlohavim licem svetlih brkova i uvredljivim okicama posmatrao ga je sa odbojnošću, koju se nikada nije trudio da prikrije. Eto nekog ko će patiti ako mu engleska vlada usliši molbu za pomilovanje.

– Poseta – promrmljao je šerif uporno gledajući u njega.

Ustao je i protrljao mišice. Koliko je spavao? Jedna od muka zatvora Pentonvil bila je što se nije znalo koliko je sati. U zatvoru Brikston i u Londonskoj kuli slušao je zvona koja su obeležavala svako pola sata i sat; ovde debeli zidovi nisu dopuštali da u unutrašnjost zatvora dopre zvonjava crkava sa Kaledonijan rouda, ni vrema sa ajlingtonske pijace, a stražari na vratima strogo su se držali naređenja da mu ne upute ni reč. Šerif mu je stavio lisice i pokazao mu da krene ispred njega. Hoće li mu advokat doneti neku dobru vest? Da li se vlada sastala i donela neku odluku? Možda ga je šerif gledao s nikad većim gnušanjem

zato što su mu preinačili kaznu. Išao je kroz dugi hodnik od crvenih cigala pocrnelih od prljavštine, između metalnih vrata ćelija i izbledele zidova gde je na svakih dvadeset ili dvadeset pet koraka bio visok prozor s rešetkama kroz koji bi uspevao da uoči komadić sivkastog neba. Zašto mu je bilo toliko hladno? Bio je juli, jek leta, nije bilo razloga za taj led od koga mu se ježila koža.

Kada je ušao u sobicu za posete, snuždio se. Nije ga čekao advokat, *maître* Džordž Gavan Dafi, već jedan njegov pomoćnik, plav mladić izobličene lica koga je za četiri dana suđenja viđao kako donosi i odnosi papire advokatima odbrane. Zbog čega *maître* Gavan Dafi nije došao lično, nego je slao svog stažistu?

Mladić mu je uputio hladan pogled. U zenicama su mu bili gnev i odvratnost. Šta li je tom idiotu? „Gleda me kao da sam zver“, pomislio je Rodžer.

– Ima li novosti?

Mladić je odmahnuo glavom. Udahnuo je pre nego što je odgovorio:

– O molbi za pomilovanje još ništa – promrmljao je osorno, sa grimasom koja ga je još više izobličila. – Treba sačekati da se sastane Ministarski savet.

Rodžeru je smetalo prisustvo šerifa i drugog stražara u maloj prostoriji za posete. Iako su ćutali i nisu se micali, znao je da pomno prate sve što se govori. Od te pomisli mu se stezalo u grudima i bilo mu je teško da diše.

– Imajući u vidu poslednje događaje – dodao je plavi mladić, prvi put trepnuvši i preterano otvarajući i zatvarajući usta – sve je, međutim, sada postalo teže.

– U zatvor Pentonvil ne stižu vesti spolja. Šta se dogodilo?

A ako se nemački Admiralitet rešio da napokon napadne Veliku Britaniju sa irske obale? A ako se invazija o kojoj je

maštao stvarno desila i ako su kajzerovi topovi upravo u ovom trenutku svetili irske patriote koje su Englezi streljali u Uskrsnjem ustanku? Ako je rat krenuo tim pravcem, njegovi planovi su se, uprkos svemu, ostvarivali.

– Sada su izgledi za uspeh postali teški, možda nemogući – ponovio je stažista. Bio je bleđ, suzdržavao je gnev i Rodžer mu je ispod beličaste kože naslućivao lobanju. Predosetio je da mu se šerif iza leđa smeška.

– O čemu pričate? Gospodin Gavan Dafi je bio optimista u pogledu molbe. Šta se dogodilo pa je promenio mišljenje?

– Vaši dnevnikari – izgovorio je polako mladić, s novom grimasom gnušanja. Utišao je glas i Rodžeru je bilo teško da ga čuje. – Pronašao ih je Skotland jard u vašoj kući u Ulici Iberi.

Dugo je ćutao čekajući da Rodžer nešto kaže. Kako je ovaj, međutim, zanemio, dao je oduška svom gnevu i iskrivio usta u grimasu.

– Kako ste mogli da budete toliko nerazumni, čoveče božji – govorio je polako, od čega je njegov bes bio još uočljiviji. – Kako ste mogli takve stvari da stavite na papir, čoveče božji!? A ako već jeste, kako niste preduzeli osnovne mere opreza da uništite te dnevnikare pre nego što ste počeli da kujete zaveru protiv Britanske imperije?

„Uvredljivo je da me ovaj balavac zove ‘čoveče božji’“, pomislio je Rodžer. Bio je nevaspitan, jer on je bio u najmanju ruku dvostruko stariji od tog izveštačenog balavca.

– Delovi tih dnevnika sada svuda kruže – dodao je stažista mirnije mada i dalje s gnušanjem, sada ga ne gledajući. – U Admiralityu, ministrov portparol, pomorski kapetan Redžinald Hol lično, podelio je kopije desetina novinarima. Ima ih po celom Londonu. U Parlamentu, u Domu lordova, u liberalnim i konzervativnim klubovima, u redakcijama, u crkvama. U gradu se samo o tome priča.

Rodžer nije govorio ništa. Nije se pomerao. Ponovo je imao ono čudno osećanje što ga je poslednjih meseci često obuzimalo, od onog sivog i kišnog jutra u aprilu 1916. kada je, ukočen od hladnoće, uhapšen u ruševinama Tvrđave Makena, na jugu Irske: nije bila reč o njemu, pričali su o nekom drugom, nekom drugom se to dešavalo.

– Znam ja da me se vaš privatni život ne tiče, niti gospodina Gavana Dafija, niti ma koga drugog – dodao je mladi stažista, nastojeći da stiša bes koji mu je prožimao glas. – Reč je o strogo profesionalnom pitanju. Gospodin Gavan Gafi je želeo da vas uputi u situaciju. I da vas upozori. Molba za pomilovanje može da se iskomplikuje. Jutros u nekim novinama već ima protesta, intimnih detalja, glasina o sadržaju vaših dnevnika. To bi moglo da utiče na javno mnjenje, koje povoljno gleda na molbu. To je, naravno, samo pretpostavka. Gospodin Gavan Dafi će vas obavestavati. Želite li da mu prenesem neku poruku?

Zatvorenik je gotovo neprimetno odmahnuo glavom. Istog trenutka se okrenuo i pogledao na vrata sobe za posete. Šerif je svojim debeljuškastim licem dao znak čuvaru. Ovaj je pomerio teški zasun i vrata su se otvorila. Činilo mu se da povratak u ćeliju nema kraja. Dok je prolazio kroz dugački hodnik kamenih zidova od crveno-crnih cigala, imao je osećaj da će se u svakom času spotaći i pasti potrbuške na to vlažno kamenje i da neće ponovo ustati. Kada je stigao do metalnih vrata svoje ćelije, setio se: onog dana kad su ga doveli u zatvor Pentonvil, šerif mu je rekao da su svi zatvorenici koji su bili u toj ćeliji, bez izuzetka, završili na gubilištu.

– Hoću li moći danas da se okupam? – upitao je pre nego što je ušao.

Gojazni tamničar je odmahnuo glavom, gledajući ga u oči sa istim gađenjem koje je Rodžer primetio u stažistinom pogledu.

– Nećete moći da se okupate sve do dana pogubljenja – rekao je šerif uživajući u svakoj reči. – A tog dana samo ako vam je to poslednja želja. Drugi umesto kupanja više vole dobro jelo. To je loše za mister Elisa, jer se onda, kada osete konopac, useru. I ostave mesto štrokavo. Mister Elis je dželat, ako niste znali.

Kada je čuo da su se vrata iza njega zatvorila, otišao je da se ispruži na leđa na mali ležaj. Sklopio je oči. Bilo bi dobro osetiti kako mu se koža opušta i postaje plava od hladne vode iz te cevi. U zatvoru Pentonvil kažnjenici su, izuzev osuđenih na smrt, mogli da se pod tim mlazom hladne vode okupaju sapunom jednom nedeljno. I uslovi u ćeliji su bili podnošljivi. Setio se kako je prljav bio zatvor Brikston, pun vaši i buva, koje su se rojile u dušekule ležaja i izujedale mu leđa, noge i ruke. Nastojao je da misli na to, ali u pamćenje su mu se stalno vraćali zlovoljni izraz i odbojni glas plavog nalickanog stažiste koga mu je poslao *maitre* Gavan Dafi umesto da lično dođe da mu donese loše vesti.